

RAAMEJA RAKENTAMASSA

Taloussääntö ja talousohjeistus Erityishuoltojärjestöjen liitto
EHJÄ ry:lle

Artturi Pitkälä
Opinnäytetyö, kevät 2014
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Helsinki
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Pitkälä, Artturi. Raameja rakentamassa. Taloussääntö ja talousohjeistus Erityishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry:lle. Helsinki, kevät 2014, 37s., 3 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosiaalialan suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK).

Tämän produkti-muotoisen opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda taloussääntö ja sitä tukeva talousohjeistus Erityishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry:lle. Järjestön taloudenhoitoon keskittyvän opinnäytetyön kautta oli tarkoitus herättää ajatuksia talouden vaikutuksista sosiaalialan työhön.

Produkti valmistui Syksyn 2013 aikana. Taloussäännön tarkoituksena oli selkeyttää eri hallintoelinten ja toimihenkilöiden vastuualueita ja tehtäviä järjestön talouden hoidossa. Talousohjeistus pyrkii vastaamaan järjestön työntekijöiden työssään kohtaamiin talouteen liittyviin kysymyksiin ja ongelmiin.

Työn kirjallinen osuus on rakennettu ohjaustyö- ja yhdistys-käsitteiden ympärille. EHJÄ ry:n asiakaskunta huomioon ottaen oli perusteltua avata myös monikulttuurisen ohjaustyön käsitettä. Työssä pohditaan lisäksi taloutta ja resursseja ohjaustyön mahdollistajan näkökulmasta.

Palaute vahvisti ajatusta siitä, että talouden vaikutukset koskettavat monella tapaa sosiaalialan työntekijöiden arkea. Erityisesti järjestössä ohjaustyötä tekevät työntekijät kokivat ohjeistuksen merkityksen tärkeäksi. Talouden ylläpitoon liittyvien tehtävien selkeyttäminen tehostaa työtä ja vähentää sen kuormittavuutta. Tärkein hyöty lastensuojelujärjestön näkökulmasta näkyy kuitenkin asiakastyössä, johon taloudenhoidon selkeillä, yhtenäisillä linjauksilla jää enemmän aikaa ja voimavaroja. Parhaassa tapauksessa taloudenhoidon käytäntöjen yhtenäistämällä tuetaan asiakkaiden yhdenvertaista kohtaamista.

Asiasanat: järjestöt, ohjaustyö, monikulttuurinen ohjaustyö, yhteisötalous

ABSTRACT

Pitkälä, Artturi. Management regulations and financial guidelines for The Federation of Special Welfare Organisations. 37 p., 3 appendices. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2014.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Degree: Bachelor of Social Services.

The target of this production was to create management regulations and financial guidelines for The Federation of Special Welfare Organisations (EHJÄ ry). Thesis seeks to invite reflection on how financial issues affect social work.

The purpose of the management regulations was to clarify the responsibilities of the federation's governing body and the staff in organization's financial management. The financial guidelines strive to answer the problems and questions in financial issues the staff face on a daily basis.

The theoretical framework of the thesis is based on the concepts of organization and guidance. The concept of multicultural guidance was also defined.

The feedback collected from the employees of the federation reinforced the idea that financial issues affect in many ways the social workers' everyday work. Especially the employees working with the customers felt the guidelines important. Clarifying the tasks related to financial issues will increase work efficiency and reduce the workload. Clear guidelines will also increase time, resources and even the equality of the customer guidance.

Keywords: organization, guidance, multicultural guidance, social economy

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TAVOITTEET	7
3 ERITYISHUOLTOJÄRJESTÖJEN LIITTO EIJÄ RY	9
4 YHDISTYS SOSIAALIPALVELUIDEN TUOTTAJANA	11
4.1 Yhdistyksen määritelmä	11
4.2 Yhdistykset täydentävät julkisia palveluita	12
5 OHJAUSTYÖ	15
5.1 Ohjaustyön määritelmä	15
5.2 Monikulttuurinen ohjaustyö	17
5.3 Talous ja resurssit ohjaustyön mahdollistajana	19
6 PRODUKTIN TOTEUTTAMINEN	21
6.1 Produktin suunnittelu ja tiedonhankinta	21
6.2 Taloussäännön toteutus	22
6.3 Talousohjeistuksen toteutus	25
7 TYÖN ARVIOINTI JA PALAUTE	29
8 POHDINTA JA OMA ARVIO	32
8.1 Taloussäännön merkitys	32
8.2 Talousohjeistuksen merkitys	34
8.3 Oma arvio ja eettinen pohdinta	36
LÄHTEET	39
LIITE 1: Talousohjeistuksen 1.osan sisällysluettelo	43
LIITE 2: Talousohjeistuksen 2.osan sisällysluettelo	45
LIITE 3: Talousohjeistuksen palautekysely-lomake	46

1 JOHDANTO

Yksityisen sektorin ja järjestötoimijoiden osuus kunnan sosiaali- ja terveystalouden tuotannosta on ollut kasvussa jo vuosien ajan (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012). Suunta näyttää jatkuvan samankaltaisena myös tulevaisuudessa. Vaikka suurin osa sosiaali- ja terveystalouden työntekijöistä työskentelee vielä julkisella sektorilla, voi tilanne tulevaisuudessa olla hyvin erilainen (Hartman 2012, 15).

Taloudellinen toiminta on tärkeää julkisen sektorin toimijoilla, mutta erityisen tärkeää tuloksellisuuden ja taloudellisuuden näkyväksi tekeminen on yksityisillä palveluntuottajilla sekä järjestöillä. Tehokkuus- ja tulospaineiden kasvaessa, yritysten kilpaillessa pääsystä sosiaalialan markkinoille, myös julkisten sosiaali- ja terveystalouden on pystyttävä vahvemmin esittämään toimintaansa talouden näkökulmasta, sen omalla kielellä. Näistä lähtökohdista oletan, että sosiaalialalla työskentelevä henkilö ei työssään pysty välttymään talouteen liittyvien asioiden käsittelemiseltä ja vaikutuksilta. Taloushallinnon peruseräperiaatteiden ymmärtäminen kuuluu jo tällä hetkellä sosiaalialan koulutusohjelman yleisten kompetenssien (Sosiaaliportti 2012) mukaan sosionomin (AMK) osaamisalueisiin.

Tässä opinnäytetyössä paneudun yhden sosiaalialan järjestön toimintaan talouden näkökulmasta. Työ on muodoltaan kehittämispainotteinen ja sen lopputuloksena on produkti, valmis tuote työn tilaajalle Erytishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry:lle, josta työssä jatkossa käytän lyhennettä EHJÄ ry. Produktiossa on kaksi osaa. Ensimmäinen osa on työn toimeksiantajalle tekemäni tuote, yhdistyksen taloussääntö ja sen pohjalta laadittu talousohjeistus. Toinen osa on työn kirjallinen osa, jossa käsittelemän työn toimeksiantaja-organisaatiota sekä työn perustana olevia keskeisiä käsitteitä ja työn etenemis-prosessia. Kirjallisessa osassa pohdin myös työn vaikutuksia sen toimeksiantajan sekä tekijän kannalta, mutta myös talouden vaikutuksia sosiaalityöhön yleisesti.

Idea opinnäytetyön laatimisesta EHJÄ ry:lle lähti liikkeelle järjestön omasta tarpeesta luoda yhdistykselle toimiva taloussääntö, jonka tehtävänä on määrittellä

eri toimijoiden vastualueet ja tehtävät yhdistyksen taloudenhoidossa. EHJÄ ry:n toimintasuunnitelmassa oli taloussäännön laatiminen asetettu toteutettavaksi vuoden 2013 aikana ja koska aika työn toteuttamiseen alkoi syksyllä käydä vähiin, oli mielekästä ottaa tarjottu työ vastaan opinnäytetyön muodossa. Työn aloittamista helpotti järjestön tuttuus aiemmin suorittamani harjoittelun ja kesätöiden kautta sekä oma kiinnostus sosiaalialan talouden ja sen rakenteiden syvempään ymmärtämiseen. Sosionomina uskon asiakastyö-osaamisen vahvistuvan työelämässä automaattisesti, kun taas sosiaalialan laajemman ymmärtämisen kannalta opinnäytetyö tarjosi ainutlaatuisen ja haastavan mahdollisuuden.

Pelkkä taloussääntö ei tuntunut vielä opinnäytetyön laajuiselta tuotokselta, joten laajensin työn sisältämään vielä talousohjeistuksen, jota EHJÄ ry:stä minulta myös pyydettiin. Tarkoituksena oli ohjeistuksen kautta tuoda taloussääntö entistä konkreettisemmalle tasolle ohjeistamaan kaikkea talouteen liittyviä toimintoja ja prosesseja, joita yhdistyksen työntekijät kohtaavat päivittäisessä työssään. Lopullisen ohjeistuksen päätin jakaa vielä kahteen osaan: yleiseen kaikkia koskevaan ohjeistukseen sekä ohjaustyön talousasioita koskevaan ohjeistukseen. Näin työ saatiin myös vastaamaan paremmin sosiaalialan opinnäytetyölle asetettuihin vaatimuksiin.

Kirjallisen osan otsikko, raameja rakentamassa, viittaa siihen, kuinka sosiaalialan työn näkökulmasta talous tuntuu monesti kaukaiselta ajatukselta, vaikka todellisuudessa talous asettaa työn eräänlaisiin kehyksiin, raameihin, joiden sisällä toimintaa toteutetaan. Olen opinnäytetyöprosessin alusta asti joutunut perustelemaan opettajille, opiskelijoille ja muille työstäni kiinnostuneille, miten talouteen keskittyvä opinnäytetyö liittyy sosiaalialan opintoihin ja työhön. Pyrin työni kautta näyttämään taloudellisen toiminnan ylläpidon vaikutuksia sosiaalialan organisaatiossa työskenteleviin ihmisiin, ohjaustyöhön sekä viime kädessä asiakkaisiin. Lopulta sosiaalialalla toimiva henkilö, työskentelee hän missä tahansa, on aina lähellä taloutta ja sen vaikutuksen alla.

2 TAVOITTEET

Taloussäännön ensisijainen tavoite oli täyttää EHJÄ ry:n toimintasuunnitelmas-
sa vuodelle 2013 säädetty tehtävä säännön laatimisesta ja sitä kautta selkeyt-
tää järjestön taloutta ja sen hoitoa. Taloussäännö laatimista suosittelee järjes-
tölle erityisesti EHJÄ ry:n toiminnan rahoittaja Raha-automaattiyhdistys RAY.
Vaikka taloussääntö ei ole suorassa yhteydessä rahoituksen saantiin tai sen
suuruuteen, voidaan se rahoittajan kannalta nähdä merkinä talouden vastuulli-
sesta hoidosta järjestössä. Taloussääntö sisältää lisäksi paljon tärkeää tietoa
yhdistyksen hallinnollisella puolella työskenteleville henkilöille, jolloin sitä voi-
daan hyödyntää myös osana uuden henkilöstön perehdytysprosessia.

Talousohjeistuksen kannalta toiminnan yhtenäistäminen kaikissa EHJÄ ry:n
toimipisteissä oli merkittävä tavoite. Yhtenäiset ohjeistukset lastensuojelujärjes-
tön taloudenhoidossa tukevat nuorten parissa tehtävää perustyötä. Yhdistyksen
talous ja sen ylläpito luovat myös raamit varsinaisen toiminnan toteuttamiselle.
Mitä selkeämmäksi kehykset luodaan, sitä vähemmän energiaa tuhlautuu niiden
miettimiseen ja sitä enemmän aikaa sekä energiaa jää asiakkaiden kohtaami-
seen. Talousohjeistuksen tavoitteena oli myös tasa-arvoistaa ohjaustyön käy-
täntöjä ja sitä kautta myös toiminnassa mukana olevia nuoria. Kun kaikilla oh-
jaajilla on yhtenäinen ohjeistus esimerkiksi rahankäytöstä nuorten kohtaamis-
sa, varmistetaan nuorten yhtäläinen kohtelu ja tuki myös taloudellisesti.

Talousohjeistuksen tavoitteena oli myös tehostaa työtä, vähentämällä ns. tuki-
toimintoihin käytetyn ajan määrää. Tukitoiminnot ovat työtehtäviä, jotka eivät ole
varsinaista työn ydinsisältöä, mutta ovat organisaation ja toiminnan ylläpitämi-
sen kannalta välttämättömiä. Talousohjeistuksessa käsiteltävät asiat ovat suu-
relta osin juuri tällaisia tukitoimia. Kaikki näiden ns. tukitoimintoihin kulutettu
aika on pois työn varsinaisilta ydinsisällöiltä. Esimerkiksi ohjaajilla työn ydinsi-
sältö on ohjaustyössä ja asiakkaiden kohtaamisissa, tukitoimintaa ovat mm.
kaikista järjestön rahoilla tehdyistä ostoista tehtävät selvitykset. Nämä kuukau-
sittain tehtävät selvitykset ovat toiminnan jatkuvuuden ja ylläpidon kannalta vält-
tämättömiä, mutta pois varsinaisesta asiakastyöstä. Mikäli tämänkaltaisista tuki-

toimista saadaan ohjeistuksien avulla selkeämpiä toteuttaa ja sitä kautta vähemmän aikaa vieviä, voidaan jäljelle jäänyt aika käyttää työn ydinsisällön toteuttamiseen, asiakastyöhön.

3 ERITYISHUOLTOJÄRJESTÖJEN LIITTO EHJÄ RY

Erityishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry on vuonna 1983 perustettu voittoa tavoittelematon valtakunnallinen lastensuojelujärjestö. Järjestö on keskittynyt erityisesti maahanmuuttajanuorten tuetun asumisen palveluiden sekä lastensuojelun jälkihuollon ja tukihenkilötoiminnan edistämiseen, tukemiseen ja kehittämiseen. Liittona EHJÄ ry pyrkii kehittämään lastensuojelutyötä tuomalla jäsenjärjestöjensä toimijoita yhteen (Toivikko 2009, 4). Liiton jäsenjärjestöjä ovat SOS-lapsikylä ry., Nuorten Ystävät ry., Pelastakaa Lapset ry., Auta Lasta ry., Barnvårdsförningen i Finland rf., Nuorten tukikodit ry. sekä Perhekuntoutuskeskus Lauste ry (EHJÄ ry i.a.).

Liiton toiminnan tarkoituksena on lastensuojelun ja muun nuorten syrjäytymistä ehkäisevän erityishuoltotyön kehittäminen ja tukeminen. Tarkoituksensa toteuttamiseksi se järjestää omaan toimialaansa liittyvää koulutusta sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Lisäksi liitto harjoittaa julkaisutoimintaa sekä tekee aloitteita ja antaa tarvittaessa lausuntoja eri viranomaisille. (Toivikko 2009, 4.)

Järjestön toimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys RAY sekä kunnat, jotka ostavat siltä palveluita. Toimintaa oli vuonna 2013 Pääkaupunkiseudulla, Järvenpäässä, Raisiossa, Vaasassa ja Kokkolassa. Järjestössä työskenteli tammi-kuussa 2014 yhteensä 29 työntekijää, joista ohjaustyötä teki 21 henkilöä. Samaan aikaan tuettavia nuoria oli toiminnassa mukana yhteensä kahdeksankymmentä.

Työn pääpaino EHJÄ ry:ssä on sosiaalialan ohjaustyössä. Ohjaajia ja vastaavia ohjaajia on yhdistyksen henkilökunnasta yhteensä noin kaksi kolmasosaa. Järjestön suurin asiakasryhmä ovat yksin Suomeen tulleet, iältään täysi-ikäisyyden molemmin puolin olevat turvapaikanhakijataustaiset nuoret. Turvapaikkaa hakeneet lapset ja nuoret eivät ole lastensuojelun asiakkaita, eivätkä he myöskään virallisesti kuulu lastensuojelulain (417/2007) mukaisen jälkihuolto-oikeuden piiriin. Kunnilla ei näin ollen ole velvoitetta järjestää näille nuorille jälkihuollon tukitoimia, vaikka he sitä tarvitsisivatkin (Heikkilä 2010, 4–5).

Myös muita maahanmuuttajataustaisia nuoria sekä jälkihuollon piiriin kuuluvia suomalaisia nuoria kuntien jälkihuoltosopimuksella, voidaan ottaa mukaan tukeen. (Heikkilä 2010,5.) Käytännössä tuki vastaa suomalaisille jälkihuolto nuorille tarjottavaa tukea ja se yksilöidään kunkin nuoren tarpeita vastaavaksi yhdessä nuoren ja tämän sosiaalityöntekijän kanssa. Se sisältää monin eri muodoin tarjottavaa apua nuoren itsenäisessä asumisessa, arjessa suoriutumisessa, sekä kotoutumisessa. Yhdistys hallinnoi lisäksi nuorille tarkoitettuja tukiasuntoja Espoossa ja Järvenpäässä.

Järjestö kouluttaa lastensuojelun tukihenkilöitä pääosin kuntien tarpeeseen. Tukihenkilötoiminta on ohjattua ja suunnitelmallista vapaaehtoistoimintaa lapsille ja nuorille, jotka ovat lastensuojelun asiakkaita. Tukihenkilötoiminta perustuu lastensuojelulakiin (417/2007), jonka mukaan lapselle on järjestettävä tukihenkilö tai -perhe, jos tilanne niin vaatii. Vapaaehtoiset tukihenkilöt täydentävät sosiaalialan ammattilaisten tekemää lastensuojelutyötä.

EHJÄ ry:llä on jatkuvan toimintansa lisäksi myös erilaista projektitoimintaa. Syksyllä 2013 tätä opinnäytetyötä tehdessä käynnissä oli kolme projektia. Tukea itsenäistymiseen -projekti, tarkoituksenaan kehittää tukihenkilötoimintaa itsenäistymisvaiheessa oleville lastensuojelulaitoksista pois muuttaville 16–17 -vuotiaalle nuorille. Ressu-projekti koira-avusteisen lastensuojelun tukihenkilötoiminnan kehittämiseksi sekä Onnistuneeseen perheenyhdistämiseen -projekti syrjäytymisvaarassa olevien maahanmuuttajanuorten perheenyhdistämistilanteiden tukemiseksi. (EHJÄ ry i.a.)

4 YHDISTYS SOSIAALIPALVELUIDEN TUOTTAJANA

4.1 Yhdistyksen määritelmä

Yhdistystoiminta perustuu Suomen perustuslaissa (731/1999) määritettyyn yhdistymisvapauteen, joka antaa kaikille maan kansalaisille oikeuden ilman erillistä lupaa perustaa yhdistyksiä ja liittyä sekä olla liittymättä tai erota niistä oman mielensä mukaan. Yhdistymisvapauden toteuttamista määrittelee tarkemmin yhdistyslaki (503/1989), jonka mukaan yhdistyksiä saa vapaasti perustaa aatteellisen tarkoituksen toteuttamiseksi, kunhan toiminta ei ole lakien tai hyvien tapojen vastaista.

Pääsääntöisesti yhdistykset ovat yhdistyslain määrittelemiä aatteellisia yhdistyksiä, jolloin niiden toiminta pyrkii edistämään jotain tiettyä aatteellista tehtävää, eikä niiden lähtökohtaisena tavoitteena ole voiton tai muun taloudellisen edun tavoittelu (Yhdistyslaki 503/1989). Aatteellisessa yhdistyksessä sen jäsenillä on yhteinen näkemys siitä, minkä arvojen ja asioiden puolesta yhdistys yhteiskunnassa toimii (Virtanen & Näsi 2003, 168). Yhdistykset eroavat muista yhteisöistä, varsinkin yrityksistä, erityisesti avoimen luonteensa vuoksi. Yhdistykseen liittymistä ei voida rajoittaa samalla tavalla kuin esimerkiksi yritykseen omistajaksi tulemistä (Perälä & Perälä 2006, 20).

Yhdistys voi olla patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään yhdistysrekisteriin kuuluva rekisteröity yhdistys tai siihen kuulumaton rekisteröimätön yhdistys. Rekisteröity yhdistys on oikeuskelpoinen ja se voi omistaa omaisuutta sekä tehdä sopimuksia nimissään. Rekisteröidyn yhdistyksen jäsenet eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa yhdistyksen velvoitteista. Rekisteröimätön yhdistys sen sijaan ei ole oikeuskelpoinen, eikä sillä voi olla nimissään omaisuutta. Jos rekisteröimättömän yhdistyksen nimissä tehdään sopimuksia, vastaavat sen jäsenet sopimuksista henkilökohtaisesti. Yhdistysrekisteriin rekisteröity yhdistys saa lisätä nimeensä sanat ”rekisteröity yhdistys” tai lyhenteen ”ry”. Ruotsinkieliset säännöt omaavissa yhdistyksissä käytetään sanoja ”registrerad förening” tai lyhennettä ”rf”. (Yhdistyslaki 503/1989.)

Aatteellinen yhdistys saa harjoittaa taloudellista toimintaa, jos yhdistyksen luonne ei sen myötä muutu pääsääntöisesti taloudelliseksi, eikä sen tarkoituksena ole tuottaa voittoa tai välitöntä taloudellista etua yhdistyksen jäsenille tai toimihenkilöille (Yhdistyslaki 503/1989). Esimerkiksi yhdistyksen työntekijöilleen maksamia palkkoja ei kuitenkaan lasketa välittömäksi taloudelliseksi eduksi, mikäli korvauksen määrä on suhteutettu tehtyyn työhön (Perälä & Perälä 2006).

Aatteellisuutta merkittävämpi käsite verotuksen kannalta on yhdistyksen yleishyödyllisyys. Yleishyödyllisillä yhdistyksillä on osittainen verovapaus ja ne joutuvat maksamaan veroja valtiolle vain elinkeinotuloista. Järjestö on Tuloverolain (1535/1992) mukaan yleishyödyllinen, jos:

- 1) se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä;
- 2) sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin;
- 3) se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

EIJÄ ry on edellä mainittujen kriteerien perusteella sekä aatteellinen, että yleishyödyllinen järjestö. Yleishyödyllisyytensä vuoksi se on myös oikeutettu hakemaan avustuksia RAY:ltä, jonka rahapeleistä saamia tuottoja jaetaan arpa-jaislain (1047/2001) mukaan yleishyödyllisesti toimiville sosiaali- ja terveysjärjestöille kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

4.2 Yhdistykset täydentävät julkisia palveluita

Suomen sosiaalipalvelujärjestelmässä yhdistysten tehtävänä on täydentää julkisen sektorin tarjoamia sosiaalipalveluja (Virtanen & Näsi 2003, 170). Vuonna 2008 kustannusten perusteella tehdyn mittauksen mukaan kaikista sosiaalipalveluista 16,3 % tuottivat järjestöt. Vaikka järjestöjen ylläpitämien sosiaalipalvelutoimijoiden määrä onkin laskenut vähitellen vuodesta 2005 alkaen, on niiden osuus useimmissa palvelumuodoissa yhä merkittävä. Jotkut palvelumuodoista, kuten esimerkiksi ensi- ja turvakotipalvelut tuotetaan vielä lähes pelkästään järjestöjen voimin. (Peltosalmi, Hakkarainen, Särkelä & Eronen 2012, 15.)

Kunnat ovat sosiaalialan yhdistysten merkittävimpiä yhteistyötahoja. Ne ostavat suurimman osan yritysten ja järjestöjen tarjoamista sosiaalipalveluista. Kotitaloudet ja työnantajat ostavat yhä varsin vähän yksityisiä sosiaalialan palveluita. (Arajärvi & Väyrynen 2009, 4.) Vuoden 2012 järjestöbarometrin (Peltosalmi ym. 2012, 139) mukaan lähes kolme neljästä sosiaali- ja terveysalan järjestöstä tekee säännöllistä yhteistyötä kuntien kanssa. Suurin osa yhteistyöstä tehdään kuntien sosiaali- ja terveystoimintayksiköiden kanssa. Niissä järjestöissä, joiden toiminnassa painottuu erilaisten palveluiden tuottaminen kuntayhteistyötä tehdään vielä useammin kuin järjestöissä, joiden päätehtävänä ei ole tuottaa palveluita. (Peltosalmi ym. 2012, 29,150.) Kuntayhteistyön merkitys näkyy myös EIJÄ ry:n toiminnassa, jonka rahoitukseen se, kuinka paljon palveluita kunnat järjestöltä ostavat, vaikuttaa suuresti.

Jotta kunnat ostaisivat palveluita yhdistyksiltä, on niiden samoin kuin yksityistenkin palveluntuottajien pystyttävä tuottamaan palveluita järkevämmiin ja taloudellisempiin kuin kunnat itse niitä pystyisivät tuottamaan. Tästä johtuen yhdistysten toiminnan tulosten tulee olla näkyvää ja selkeästi osoitettavissa. Samoin näkyvää tulee olla myös järjestöjen taloudellinen toiminta. Kuntien tulee tietää miten ja mihin ostopalveluja tuottavat järjestöt rahojaan käyttävät ennen kuin voidaan olla varmoja, että palveluiden järjestäminen kyseisen yhdistyksen kautta on järkevää.

Viimeisen runsaan kymmenen vuoden aikana kuntien taloudellisen tilanteen muutos ja siitä seurannut pyrkimys palvelutuotannon tehostamiseen ja avaamiseen kilpailulle on muuttanut järjestöjen asemaa palvelukentällä. Se on myös aiheuttanut keskustelua yleishyödyllisten yhdistysten saamasta verohelpotuksesta, jonka voi nähdä eriarvoistavan yhdistysten ja yritysten välistä kilpailutilannetta. (Linna, Keskinen, Lahti, Mutanen, Parkkola, Pykönen, Rajaniemi, Savander, Seppelin, Vahtera, Viertola & Virtala 2009, 17.)

Yrittäjyyden edistämisen kannalta tasapuolinen kilpailu on välttämätön edellytys, mutta järjestötoiminnan erityispiirteet on syytä muistaa kilpailutilanteen eriarvoisuudesta puhuttaessa. Järjestöt eivät toimi pelkästään liiketaloudellisin perustein ja ne pyrkivät työllään ennaltaehkäisyyn ja palveluntarpeen vähene-

miseen (Linna ym. 2009, 93). Järjestöillä on myös erityinen merkitys yksilöiden vaikutusmahdollisuuksien ja yhteisöllisyyden luojana (Linna ym. 2009, 15). Eri-tyisesti sosiaalialalla järjestöt pyrkivät työllään turvaamaan myös heikompiosais-ten palveluiden saannin. Jos palveluja tuotetaan vain liiketaloudellisin perustein on riskinä, että palveluiden tarjonnassa keskitytään vain hyväosaisiin ja pa-remmin tuottaviin asiakkaisiin. (Linna ym. 2009, 93.)

Myös EHJÄ ry täydentää julkista palveluntarjontaa. Kunnilla ei ole velvollisuutta järjestää jälkihuoltoa nuorille, joilla ei ole taustallaan lastensuojelun asiakkuutta. Kunnilta ei näin ollen pääsääntöisesti ole omia palvelumuotoja täysi-ikäistyville turvapaikanhakijataustaisille nuorille, joten ilman EHJÄ ry:n kaltaisen järjestön palveluita moni nuori jäisi ilman tarvittavaa tukea.

5 OHJAUSTYÖ

5.1 Ohjaustyön määritelmä

Ohjaustyö on puhekielen käsitteenä kaikille tuttu, mutta sen määrittelemisen ei ole yksinkertaista. Marjatta Lairio ja Sauli Puukari esittävät kirjassaan *Muutoksista mahdollisuuksiin* (2001, 42) erilaisia ohjaustyön teorioita olevan jo yli sata. Ohjaustyön eri teorioiden ymmärtäminen ei ole tämän opinnäytetyön kannalta merkittävää, joten käsittelen tässä kappaleessa ohjaustyön käsitettä yleisellä tasolla.

Ohjaustyötä voidaan määritellä monella eri tavalla riippuen siitä mitä määrittelyllä halutaan korostaa. Jussi Onnismaan (2007, 7) mukaan ohjaustyötä voidaan kuvata painottaen vuorovaikutussuhteita, menetelmää tai prosessia, johon ohjaustyöllä yritetään vaikuttaa. Onnismaa itse määrittelee ohjaustyön laaja-alaiseksi elämänhallinnan ja -suunnittelun menetelmäksi, jolla pyritään vaikuttamaan ohjattavaan siten, että hän pystyy entistä tasapainoisemmin elämään oman ympäristönsä kanssa ja hyödyntämään paremmin omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan (Onnismaa 2007, 7).

Yksilön oma aktiivisuus ja aloitteellisuus korostuu yleisesti ohjaustyön eri määritelmässä. Vain ohjattava itse pystyy lopulta ratkaisemaan omat pulmansa, eikä ohjaaja näin ollen voi esittää valmiita ratkaisuja ongelmien hoitamiseksi (Vänskä, Laitinen-Väänänen, Kettunen & Mäkelä, 2011, 17.) Parhaimmillaan ohjaustyö on neuvottelua ohjaajan ja ohjattavan välillä, jonka vaikutuksena ohjattava kykenee vaikuttamaan positiivisesti omaa elämäänsä ja kuljettamaan sitä paremmin haluamaansa suuntaan. (Onnismaa 2007, 7.)

Ohjausta voidaan antaa yksilöille sekä ryhmille tai yhteisöille. Se voi liittyä esimerkiksi yksilön kuntoutumiseen ja elämänhallinnan parantamiseen, työhyvinvoinnin kehittämiseen työyhteisössä tai vaikka tärkeiden valintojen tekemiseen elämän eri siirtymävaiheissa. Ohjaus voi olla osana ammatillista kehittymistä, kuten esimerkiksi työnohjauksessa. Ohjauksen avulla voidaan myös suoriutua

erilaisista opintokokonaisuuksista, kuten opinnäytetyön laadinnasta ammattikorkeakoulussa. (Vehviläinen 2001, 17.) Koska ohjaustyön käsite on avoin ja laaja, pystyy sen alle sisällyttämään monenlaista toimintaa riippuen siitä, missä kontekstissa ohjausta tehdään. Yhdistävänä elementtinä kaikelle ohjaustyölle on kuitenkin sen tärkein työväline, keskustelu (Vehviläinen 2001, 17).

Ammatillisen ohjauksen erottelu muista monille apua tuovista, esimerkiksi sukulaisten tai kavereiden kanssa käydyistä keskusteluista on sekin hankalaa. Kokeneiden ja vähemmän kokeneiden ohjaajien toimintatavoissa voidaan nähdä eroja, mutta niiden perusteella on mahdotonta sanoa, kuinka ammattimaisen ja ei-ammattimaisen ohjauksen erot näkyvät pitkällä aikavälillä. (Onnismaa 2007, 21.) Tähän kysymykseen liittyy myös sosiaalialan työn vaikuttavuuden arvioinnin hankaluus yleisesti. Ohjaustyö on sosionomin kompetenssiosaamisen ydintä ja keskeinen osa sosiaalialan työtä. On kuitenkin usein hankalaa tai lähes mahdotonta sanoa, mitkä ihmisen elämänsä aikana kokemista positiivisista tai negatiivisista käännekohdista johtuvat jostain hänen saamastaan palvelusta, tuesta tai ohjauksesta, ja mikä taas jostain näistä irrallisesta syystä.

Ohjaustyön arviointiin liittyvä toinen haaste on se, mitä ohjauksella halutaan saada aikaiseksi ja mitkä ovat sen motiivit. Nousevatko ohjaustyön tavoitteet yhteiskunnallisista tarpeista vai ohjattavan yksilön omista tarpeista? Organisaatioiden tehokkuustavoitteet voivat johtaa siihen, että ohjaustyötä arvioidaan vain määrällisillä mittareilla paremman tuloksen saamiseksi (Onnismaa 2007, 120). Tällöin asiakkaan kohtaaminen ja samalla ohjaustyön perustehtävä jää kuitenkin arvioinnin ulkopuolelle.

Ohjaus on sosiaalialan työn ydintä ja myös sen haasteet nousevat sosiaalialan työn yleisistä pulmakohdista. Arvioinnin lisäksi haasteena on löytää tarpeeksi aikaa ja resursseja ohjaustyön mielekkääseen toteuttamiseen. Lisäksi asiakkaiden yksilöllisyyden huomioiminen tuo vaikeutensa ohjaustyöhön.

Ohjaustyön pääajatuksen voisi kiteyttää Onnismaan (2007, 38) sanoin ajan, kunnioituksen ja huomion antamiseksi. Sama pätee myös EIJÄ ry:n kohdalla, jossa ohjaustyö sisältää erilaisia auttamis- ja neuvontatoimenpiteitä. Se on

myös erityisesti kuuntelua ja huomion antamista nuorille, joilla ei välttämättä elämässä ole muita aikuisia jakamassa huomiotaan. Kun ohjaustyötä lähdetään tekemään ajan kanssa, ohjattavaa kunnioittaen ja kuunnellen sekä tämän tarpeet huomioon ottaen, ei ohjaustyöllä voida ainakaan negatiivisia vaikutuksia saada aikaiseksi.

5.2 Monikulttuurinen ohjaustyö

Monikulttuurisella ohjaustyöllä tarkoitetaan ohjausta, jossa kulttuurien eroavaisuudet ja niiden mukanaan tuomat haasteet pyritään ottaa mahdollisimman hyvin huomioon etsittäessä ratkaisuja asiakkaan kysymyksiin ja ongelmiin. Lähtökohtana monikulttuurisen ohjaustyön tekemisessä on, että ohjaaja tulee yhä tietoisemmaksi omasta kulttuuristaan ja ymmärtää sen vaikutukset toimintaansa ja ajatteluunsa. Oman kulttuuritaustan ymmärtämisen kautta ohjaaja oppii toimimaan kulttuurisensitiivisesti myös muista kulttuureista tulevien ohjattavien kanssa. Se auttaa myös etsimään uusia ja erilaisia lähestymistapoja, joilla asiakkaiden yksilöllisyys ja kulttuuritausta tulevat paremmin huomioiduksi. (Korhonen & Puukari 2013, 16.) Ohjaajan oman kulttuurin tunteminen helpottaa myös asiakasta ymmärtämään paremmin kulttuureita, jotka eroavat hänen omastaan (Ahmed, Wilson, Henriksen Jr. & WindWalker Jones 2011, 26).

Monikulttuurista ohjausta tehdään tilanteissa, joissa pyritään tukemaan eri kieli- ja kulttuuritaustan omaavien henkilöiden integroitumista heitä ympäröiviin yhteisöihin ja yhteiskuntaan tai pyritään parantamaan yhteisöissä tarvittavia valmiuksia monikulttuurisuuden kohtaamiseen (Korhonen & Puukari 2013, 19). EHJÄ ry:ssä tehtävä ohjaustyö on suurelta osin juuri edellä mainittujen tilanteiden mukaista monikulttuurista ohjaustyötä.

Vesa Korhonen ja Sauli Puukari viittaavat kirjassaan monikulttuurinen ohjaustyö (2013, 20) Derald Wing Suen ym. kehittämään multicultural counselling competencies (MCC) -malliin hahmotellessaan monikulttuurisen ohjaustyön kompetensseja. Mallin mukaan monikulttuurisen ohjaustyön kompetenssit voidaan hahmottaa neljällä eri pääulottuvuudella. Ensimmäiseksi ohjaustyössä on ym-

märrettävä oman kulttuuritaustan ja elämänhistorian merkitys ja vaikutukset omiin arvoihin, uskomuksiin ja stereotyyppioihin. Toiseksi on ymmärrettävä muiden kulttuurien tapaa tarkastella elämää ja sitä mitä elämässä pidetään tärkeänä. Kolmanneksi ohjaajan on ymmärrettävä ohjaustyömenetelmien ja -periaatteiden kulttuurisidonnaisuus ja se miten eri ohjausmenetelmät sopivat eri kulttuuritaustoista tulevien ihmisten ohjaamiseen. Neljänneksi on ymmärrettävä myös organisaatioiden ja instituutioiden voimat, jotka voivat estää tai hidastaa monikulttuurisen ohjaustyön toteuttamista ja kulttuurikuvan laajenemista, vaikka yksittäinen ohjaustyön tekijä olisikin monikulttuurisilta ohjaustaidoiltaan pätevä. (Korhonen & Puukari 2013, 20.)

Puhuttaessa monikulttuurisen ohjaustyön kompetensseista ja ollakseen ohjaajana monikulttuurisesti kompetentti, on muistettava, että kyseessä on jatkuva prosessi. Kukaan ei voi saavuttaa kaikkea olemassa olevaa tietoa, joten ollaksemme monikulttuurisesti päteviä, voimme vain kehittää omaa osaamistamme jatkuvasti. (Ahmed ym. 2011, 22.)

Suomessa monikulttuurisen ohjaustyön haasteet liittyvät Korhosen ja Puukarin (2013, 24) mukaan usein yksilö- ja yhteisökeskeisten kulttuurien välisten erojen ymmärtämiseen. Suomessa on muiden länsimaiden tavoin vallalla vahvasti yksilökeskeinen kulttuuri, kun taas suurin osa maahanmuuttajista tulee yhteisökeskeisistä kulttuureista. Maahanmuuttajalle esimerkiksi oman identiteetin miettiminen ja rakentaminen saattaa olla vierasta, jos hänen omassa kulttuurissaan ei sitä arvosteta. Suomessa oman identiteetin etsiminen sen sijaan pidetään itsestäänselvyytenä. Lähtökohtaisesti monikulttuurisen ohjaustyön haasteet ovat sitä suurempia, mitä enemmän ohjaajan ja ohjattavan kulttuuritaustat eroavat toisistaan. Ohjaajan kulttuurisensitiivisyyden kehittäminen on edellytys, jos halutaan välttää se, että ohjaajan omasta toiminnasta tulee este ohjattavan tarpeita palvelevalle ohjaukselle. (Korhonen & Puukari 2013, 24–26.)

EHJÄ ry:n toiminnassa monikulttuurisen ohjaustyön haasteet näkyivät myös joidenkin nuorten rahankäytön hallinnassa. Suurin osa EHJÄ ry:n tuen piirissä olleista nuorista oli lähtöisin maista, joiden taloudellinen tilanne oli hyvin erilainen kuin Suomessa. Kun monenlaisesta puutteesta ja kriisioloista kärsivästä

maasta lähteneet nuoret tulevat Suomen kaltaiseen kulutusyhteiskuntaan, saattaa osalla nuorista hämärtyä käsitys siitä, millaista on järkevä ja vastuullinen rahankäyttö. Koska rahankäytön hallinnan opettelu nuorten kanssa liittyi olennaisesti EHJÄ ry:n ohjaajien työhön, on myös ohjeistus siitä miten paljon ja missä tilanteissa nuoria voidaan rahallisesti tukea, merkityksellinen.

5.3 Talous ja resurssit ohjaustyön mahdollistajana

Nyky-yhteiskunnassa resursseja jaetaan eri toiminnoille usein sen perusteella, kuinka paljon annettujen resurssien uskotaan tuottavan hyötyä resurssien antajalle. Resursseja jaetaan myös poliittisin perustein. Mitä tärkeämmäksi tietty toiminta nähdään yhteiskunnassa, sitä enemmän siihen halutaan panostaa. Ohjaustyön vaikuttavuuden arvioinnin ja tulosten näkyväksi tekemisen haastavuus vaikuttaa myös ohjaustyölle annettaviin resursseihin. Jussi Onnismaan (2007, 132) mukaan ohjaustyö nähdään usein päättäjien ja jopa ohjausalan ammattilaisten itsensä mielestä resurssien tuottajan sijaan niiden kuluttajana. Onnismaa viittaa myös Britanniassa tehtyyn tutkimukseen, jonka mukaan ohjaustyön ammattilaiset eivät osaa itsekään perustella ohjaustyön hyötyjä päättäjille.

Resursseilla voidaan tarkoittaa monia erilaisia voimavaroja ja toiminnan edellytyksiä tilanteesta riippuen. Järjestötoiminnassa resursseista puhuttaessa kyse on kuitenkin useimmiten rahasta. Raha on edellytys monelle muulle resurssille. Esimerkiksi uuden työntekijän palkkaaminen kasvattaa henkilöstöresursseja, mutta kuluttaa rahaa. Tosin järjestötyölle ominainen vapaaehtoistyö on henkilöstöresurssi, joka ei käytännössä vaadi rahaa. Ohjaustyön toteuttaminen vaatii mm. edellä mainittuja henkilöstöresursseja eli EHJÄ ry:n tapauksessa palkkaa saavia ohjaustyöntekijöitä. Työntekijöiden toiminta vaatii taas monenlaisia lisäresursseja, matkakorvauksia, työvälineitä jne. Kaikkien näiden asioiden lisäksi itse ohjaustyön suorittamiseen tarvitaan rahaa. Asiakkaiden kanssa tehdään ohjaustyön puitteissa monia asioita, jotka maksavat.

Ilman resursseja on mahdotonta tehdä ammattimaista ohjaustyötä. Resurssien saaminen edellyttää taas resurssien kohdentamisen ja työn vaikuttavuuden näkyväksi tekemistä. Järjestöjen toiminnan resurssit koostuvat monista eri tulonlähteistä. Toimintaa voidaan rahoittaa esimerkiksi RAY:n, kunnan tai valtion avustuksilla, myydyistä palveluista saaduilla tuotoilla ja asiakaspalvelumaksuilla sekä muilla varsinaisesta toiminnasta saaduilla tuotoilla ja varainhankinnalla (Peltosalmi ym. 2012, 98).

Järjestöjen toiminnan merkittävin julkinen rahoittaja on Raha-automaattiyhdistys RAY (Peltosalmi ym. 2012, 99). Myös EHJÄ ry:n RAY:ltä saama tuki on merkittävää ja se kattaa yli puolet järjestön tuloista (Kai Laitinen, henkilökohtainen tiedonanto 11.12.2013). Maahanmuuttajatyön osalta Raha-automaattiyhdistyksen tuet kattavat noin puolet järjestön tuloista. Omarahoitusta EHJÄ ry saa kunnilta, joille se myy tukipalveluitaan. (Heikkilä 2010, 5.)

Saadakseen RAY:n avustusta on järjestön pystyttävä näyttämään avustuksilla tehtävän työn tuloksellisuus ja tarkoituksenmukaisuus erilaisilla selvityksillä (RAY i.a.). Vuodesta 2013 alkaen tuloksellisuuden näkyväksi tekeminen järjestöissä korostuu entisestään, kun RAY vaatii tukemiltaan järjestöiltä myös tuloksellisuus- ja vaikuttavuus-selvityksiä RAY:lle toimitettavien vuosiselvitysten lisäksi (RAY 2012, 29). Sosiaalialan järjestöissä, kuten EHJÄ ry:ssä on siis pystyttävä näyttämään kuinka RAY:n tuilla tehtävä ohjaustyö palvelee sen kohde-ryhmää ja kuinka taloudellisesti järkevästi ja tarkoituksenmukaisesti toimintaa toteutetaan. Jos tässä ei onnistuta, loppuvat järjestön tuet ja sitä kautta myös mahdollisesti niiden avulla tehtävä ohjaustyö. Yksi tapa tehdä näkyväksi yhdistyksen taloudellista toimintaa ja saada sitä kautta myös rahoittajat uskomaan rahojen käytön tarkoituksenmukaisuus, on esimerkiksi laatia yhdistykselle taloussääntö.

6 PRODUKTIN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyöni on muodoltaan produkti. Produktimuotoinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle ammattikorkeakouluissa. Sen tarkoitus on luoda esimerkiksi tuote tai tapahtuma työelämän tarpeeseen. Produktina tehtävä tuote voi muodoltaan olla monenlainen, mutta sen tulee pyrkiä jollain tavoin kehittämään, järjeistämään tai ohjeistamaan ammatillisia käytäntöjä. Produktimuotoisessa opinnäytetyössä konkreettinen tuote yhdistetään tutkimusviestinnän keinoin tehtyyn raporttiin. (Vilka & Airaksinen 2003, 9.)

6.1 Produktin suunnittelu ja tiedonhankinta

Laadin taloussäännön ja -ohjeistuksen syksyllä 2013 työharjoittelun aikana EHJÄ ry:n toimistolla Helsingissä. Varmistuin työn aloittamisesta vasta alkusyksystä, joten työn suunnitteluvaihe oli lyhyt. Käytännössä suunnittelu sisälsi yhden EHJÄ ry:n kanssa pidetyn palaverin, jossa pohdittiin lyhyesti taloussäännön ja ohjeistuksen sisältöjä. Ajatuksen tasolla olin kuitenkin ehtinyt valmistautumaan työhön jo siitä asti, kun EHJÄ ry:stä kesällä 2013 työtä minulle ensimmäisen kerran ehdotettiin.

Työn laatimisen rakenne ja aikataulu olivat siis jollain tasolla mielessäni, kun aloitin työn tekemisen syyskuussa 2013. Etukäteisvalmisteluja en voinut juuri tehdä, sillä en tiennyt työn lopullisia sisältöjä ennen työn konkreettista aloittamista ja tiedonhankintaa. Tiedonhankinta tapahtui lähdekirjallisuutta, lakeja ja EHJÄ ry:n sisäisiä tietojärjestelmiä hyödyntäen. Työni kannalta merkityksellisin tiedonhankintamenetelmä olivat kuitenkin konsultaatiot.

Työskentely EHJÄ ry:n tiloissa tarjosi jatkuvan konsultaatiomahdollisuuden faktojen tarkastamisessa ja järjestön käytäntöjen ymmärtämisessä sen vakituisilta työntekijöiltä. Konsultaatioilla sain kartoitettua erityisesti yhdistyksen toiminnanjohtajan sekä toimisto- ja taloussihteerin tietoja EHJÄ ry:n talouteen liittyvistä

erityiskäytännöistä. Konsultaatioapua tarvitsin myös ohjaustyössä vastaantulevien talouteen liittyvien erityistapausten selvittämisessä ja ymmärtämisessä.

Konsultaatiot ovat tiedonhankinnan menetelminä hyvin vapaamuotoisia ja niitä käytetään yleisesti faktatiedon keräämisessä tai tarkistamisessa varsinaisen tutkimushaastattelun sijaan (Vilkkä & Airaksinen 2003,64). Konsultaatioiden valinta tiedonkeruun menetelmäksi oli itselleni selkeä valinta, koska suurin osa työn tiedonhankinnasta oli nimenomaan faktatietojen tarkistamista. Käytin konsultaatioita tiedonhankintamenetelmänä myös niiden joustavuuden takia. Tein työn EHJÄ ry:n tiloissa, jossa konsultoitavat henkilöt olivat pääsääntöisesti paikalla, joten oli luontevampaa käyttää nopeaa ja joustavaa konsultointia kuin valmistella etukäteen pitkiä tutkimushaastatteluja. Etukäteen suunnitellut haastattelut eivät olisi toimineet erityisen hyvin myöskään siksi, että kysymykset nousivat esiin vähitellen työn edetessä. En siis tiennyt aloittaessani työtä, minälaisiin kysymyksiin tulisin törmäämään työn edetessä.

Produkti muodostui kahdessa osassa. Ensimmäisenä valmiiksi tuli saada EHJÄ ry:n taloussääntö, jonka valmistumiselle oli toimintasuunnitelmassa asetettu aikaraja vuoden loppuun. Taloussäännön pohjalta lähdin kokoamaan talousohjeistusta. Tavoitteena oli aikataulullisesti saada taloussääntö ja -ohjeistus valmiiksi työharjoitteluni aikana, jonka jälkeen tarvittava materiaali olisi valmiina raportin kirjoittamista varten. Aikataulu oli realistinen ja viimeiset muutokset sekä lisäykset tein työhön viimeisen harjoitteluviikon aikana. Sekä taloussääntö, että ohjeistus julkaistiin sähköisessä muodossa EHJÄ ry:n sisäiseen käyttöön marraskuussa 2013. Tietosuojasystä niitä ei julkaista tämän opinnäytetyön liitteenä talousohjeistuksien sisällysluetteloita (LIITE 1 & LIITE 2) lukuun ottamatta.

6.2 Taloussäännön toteutus

Taloussäännön tehtävänä on määritellä yhdistyksen eri toimijoiden ja hallintoelinten vastualueet sekä tehtävät yhdistyksen taloudenhoidossa. Taloussääntö ei ole lain mukaan pakollinen, mutta se on suositeltavaa yhdistyksissä,

joissa taloudellinen toiminta on vähintään kohtalaisen suurta tai toiminta muuten laajaa. Myös Raha-automaattiyhdistys RAY suosittelee taloussäännön laatimista järjestöihin, joiden toimintaa se avustaa, koska avustusten saaminen edellyttää järjestöiltä tiettyjä talouden, hallinnon ja sisäisen valvonnan vaatimuksien täyttämistä (RAY 2008). Toimivasta taloussäännöstä on apua niin päivittäisien rutiineiden hoidossa, kuin esimerkiksi silloin kun hallintoon valitaan uusia toimijoita (Yhdistystoimijat i.a).

Aiempaa taloussääntöä ei EHJÄ ry:ssä ollut, joten malli sääntöön tuli löytää muualta. Julkisessa levityksessä olevia taloussääntöjä löytyy vain muutamia. Osa säännöistä on hyvin suppeita, osa hiukan kattavampia. Käytännössä löytämäni taloussäännöt noudattivat pääasiassa joko Raha-automaattiyhdistyksen laatimaa taloussääntömallia (RAY 2008) tai Kari Loimun kirjassaan Johda yhdistyksesi menestykseen (Loimu 2005, 59–61) esittämää mallia, joista RAY:n malli oli selvästi yksityiskohtaisempi ja laajempi. RAY on EHJÄ ry:n toiminnan päärahoittaja ja koska taloudellisen toiminnan selkeyttäminen on tärkeää myös rahoittajien näkökulmasta, laadittiin taloussääntö RAY:n taloussääntömallin (2008) mukaisesti.

Mallin perusteella sain sääntöön otsikot, joiden alle aloin suunnittelemaan sisällötä EHJÄ ry:n toiminnan mukaisesti. Jaoin taloussäännön seitsemän pääotsikon alle RAY:n taloussääntömallin (2008) mukaisesti seuraavasti:

1. Yleiset määräykset
2. Tulot, menot ja varojen hoito
3. Kirjanpito ja tilinpäätös
4. Raportointijärjestelmä
5. Sisäinen valvonta
6. Tilintarkastus
7. Erinäiset määräykset

RAY:n taloussääntömalli (2008) on taloussäännöksi laaja ja siihen on kirjattu paljon laissa ennestään määriteltyjä asioita. Käytännössä esimerkiksi kaikki kirjanpito ja tilinpäätös sekä tilintarkastus -otsikoiden alla olevat sisällöt tulivat lähes suoraan kirjanpitolaista (1336/1997), kirjanpitoasetuksesta (1339/1997) sekä tilintarkastuslaista (459/2007). Myös EHJÄ ry:n tilintarkastaja totesi taloussäännössä olevan paljon laeissa ennestään määriteltyjä asioita, joita sääntöön

ei välttämättä olisi tarvinnut erikseen kirjata (Bruun 2013). Yhdessä EHJÄ ry:n toiminnanjohtajan kanssa päätimme kuitenkin pitäytyä RAY:n mallin mukaisessa sisällössä.

Lakien lisäksi EHJÄ ry:n toimintasuunnitelma (2013) sekä yhdistystieto.fi -palvelu yhdessä EHJÄ ry:n aiempien omien ohjeistusten kanssa tarjosivat paljon tarpeellista tietoa taloussäännön laatimisessa. Yhdistyksen taloudenhoitoon liittyvien yleisten käytäntöjen ymmärtämisessä auttoi Samuli Perälän ja Johanna Perälän teos Yhdistyksen ja säätiön talous, kirjanpito ja verotus (2006). Esimerkiksi yhdistyksen hallituksen ja toiminnanjohtajan vastualueet, joita käsitellään yleiset määräykset -osiossa, olivat osittain yhdistyslain (503/1989) määrittelemiä, osittain yleisiä käytäntöjä.

Konsultoinnin merkitys tiedonkeruussa nousi esiin erityisesti taloussäännön Tulot, menot ja varojen hoito -osuudessa. Osiossa käsitellään lähinnä toimisto- ja taloussihteerin toimenkuvaan liittyviä asioita, kuten yhdistyksen rahaliikennettä, palkanmaksua sekä tuloja ja menoja. Aiemmat tietoni ja sosiaalialan koulutustausta eivät merkittävästi kyseisten asioiden kirjaamisessa auttaneet, joten konsultointi jäi ainoaksi vaihtoehdoksi niiden selvittämiseksi. Vaikka ohjaustyötä tekevät sosionomin koulutuksen saaneet työntekijät puhuvatkin luontevasti kassasta ja kassojen laatimisesta, oli taloussääntöä kirjoittaessa todella ymmärrettävä, että kassa-käsitteellä tarkoitetaan käteiskassa-tilejä. Oli myös ymmärrettävä kassoihin olevan erilaisia käyttöoikeuksia, joiden käytöstä on jatkuvasti pidettävä kirjaa ja joiden saldoa on jonkun yhdistyksen työntekijän säännöllisesti seurattava (Tiina Björn, henkilökohtainen tiedonanto 8.10.2013).

Asioiden ja käsitteiden merkityksen ymmärtäminen oli usein taloussääntöä kirjoittaessa konsultoinnin lähtökohta. Taloussääntöön kirjattavat asiat löytyivät usein kirjallisista lähteistä, mutta ollakseni varma lähdetekstissä esitetyn käytännön tai mallin pätevyydestä myös EHJÄ ry:ssä, oli minun vielä varmistuttava siitä konsultoimalla järjestön työntekijöitä. Käytännössä konsultointi tapahtui lopulta siten, että kokosin päivän aikana vastaan tulleet kysymykset ja ongelmat, jotka selvitin yhdessä EHJÄ ry:n toimisto- ja taloussihteerin kanssa päivän

lopuksi. Kaiken kaikkiaan konsultointi osoittautui taloussäännön osalta järkeväksi tiedonkeruumenetelmäksi, jota jouduin käyttämään lähes päivittäin.

Valmiiseen taloussääntöön ei lopulta luotu mitään sellaista, mikä olisi muuttanut merkittävästi EHJÄ ry:n nykyistä toimintaa. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että EHJÄ ry:n aiemmissa talouskäytännöissä ei ollut mitään sellaista puutteellista tai korjattavaa, mikä olisi taloussääntöä laadittaessa nähty välttämättömäksi esimerkiksi lain puitteissa korjata. Taloussäännön sanamuotoja ja pieniä yksityiskohtia jouduttiin toki moneen otteeseen miettimään, mutta niissäkin oli lopulta kyse vain pienistä yksityiskohdista, joilla varmistettiin, ettei sääntöä voinut tulkita väärällä tavalla.

6.3 Talousohjeistuksen toteutus

Talousohjeistuksen tarkoituksena oli luoda selkeät ja konkreettiset ohjeet erilaisissa talouteen liittyvissä päivittäisissä työtehtävissä toimimiseen. Tarkoituksena oli kerätä yksiin kansiin mahdollisimman kattavasti kaikki talouteen liittyvät kysymykset, joita järjestön työntekijät kohtaavat työssään. Talouteen liittyviä epäselviä käytäntöjä tiedettiin järjestön toiminnassa lähtökohtaisesti olevan useita. Valmista listaa kysymyksiin, joihin talousohjeistuksella kaivattiin vastauksia, ei kuitenkaan ollut.

Laadin ohjeistuksen jatkoksi taloussäännölle, mutta kuitenkin selkeästi siitä irralliseksi osakokonaisuudeksi. Lähtöolettamukseni oli, että taloussäännön lukevat vain muutamat järjestön työntekijät, kun taas ohjeistusta tulisivat lukemaan kaikki työntekijät. Ohjeistuksen oli määrä tuoda opinnäytetyöni selvästi lähemmäksi EHJÄ ry:ssä tehtävää sosiaalialan ohjaustyötä ja sen käytäntöjä. EHJÄ ry:n toiminnanjohtajankin mielestä ohjeistus oli hyvä sitoa vahvasti ohjaustyöhön, koska se koskettaa suurinta osaa järjestön työntekijöistä. Ohjeistus päätettiin yhdessä toiminnanjohtajan kanssa jakaa vielä kahteen osaan: Kaikkia järjestön työntekijöitä koskevaan Yleiset ohjeet -osioon ja vain ohjaustyötä tekeviä työntekijöitä koskevaan Ohjaustyön talouskäytännöt -osioon.

Ensimmäiseksi oli määriteltävä ohjeistuksien sisällöt niin, että ne palvelisivat tarkoitustaan mahdollisimman hyvin. Koska aiempaa kokoavaa ohjeistusta ei ollut, oli lähdettävä etsimään kaikkia niitä irrallisia ohjeistuksia ja säädöksiä, joita talouteen liittyen EHJÄ ry:ssä oli aiemmin tehty. Järjestön sisäiseltä verkkoasemalta, työntekijäkokousten muistioista kahden vuoden ajalta sekä muista kirjallisista oppaista ja ohjeistuksista löytyi lopulta kohtalaisen kattava määrä aiheita, joita ohjeistuksessa tuli käsitellä. Keräsin myös kaikilta järjestön vastaavilta ohjaajilta sähköpostitse ohjaajien talousasioita koskeviin työtehtäviin liittyviä ohjeistuksia ja materiaaleja, joita he näkivät tarpeelliseksi talousohjeistukseen kirjata.

Aiemmat ohjeistukset ja materiaalit olivat vielä joiltain osin ajantasaisia, mutta suuressa osassa oli vanhentuneita käytäntöjä tai tietoja, joita täytyi muuttaa tai kirjata uusiksi. Pienimmillään muutokset olivat lakisäätteisiin asioihin liittyviä päivityksiä, kuten kilometrikorvausten ja päivärahojen määrien päivittämistä. Osa asioista saatiin kuitenkin kirjattua lopulta vasta aiheesta työyhteisössä käydyn yhteisen keskustelun jälkeen.

Esimerkkinä keskustelua herättäneistä kysymyksistä oli mm. asiakastyössä nuorten kanssa käytävien ravintolakertojen määrä ja niiden hinnat. Ravintolakäynnit ovat EHJÄ ry:ssä nuoren ja omaohjaajan välisiä omaohjaajuutta tukevia tapahtumia, joiden yhteydessä opetellaan myös ravintolakäyttämistä. Ravintoloissa käydään nuorten kanssa vain harvoin, esimerkiksi syntymäpäivien ja nuoren tuen päättymisen yhteydessä, eikä se kuinka paljon yksittäiseen ravintolakäyntiin kuluu rahaa itsessään ole merkittävää. EHJÄ ry:n kaltaisen järjestön ohjaustyössä pienistäkin menoista kasvaa kuitenkin vuositasolla kohtalaisia summia. Keskustelussa oli siis kyse resursseista ja siitä miten niitä halutaan käyttää.

Erilaisiin ohjaustapahtumiin käytettävien rahasummien rajaamisella ja säännötelyllä on pelkän resurssikysymyksen lisäksi merkittävämpi asiakkaiden samanarvoisuutta edistävä tarkoitus. Rajaamalla yksittäisessä ohjaustapahtumassa käytettäviä rahasummia varmistutaan siitä, että jokaista tuessa mukana olevaa nuorta tuetaan yhdenvertaisesti myös taloudellisesti.

Kun kaikki aiemmat ohjeistukset ja säädökset oli pääpiirteittäin saatu koottua uuteen ohjeistukseen, oli aika kerätä työntekijöiltä kommentteja ja kehitysideoita työhön. Kommenttien perusteella sain kerättyä ohjeistukseen asioita, joihin työntekijät usein arjen työssään törmäävät. Työntekijöiden kokemuksen mukaan tiettyihin asioihin joutuu toistuvasti etsimään vastauksia eri lähteistä tai kysymään sitä lopulta toiminnanjohtajalta. Tällaisia asioita olivat mm. ohjaajien työaikaan liittyvät kysymykset sekä nuorten EHJÄ ry:ltä saaman harrastusrahan käyttö.

Talousohjeistuksen osalta konsultointi tiedonkeruumenetelmänä toimi hieman erilaisessa roolissa kuin se oli taloussääntöä laatiessani. Talousohjeistusta laatiessa pääsin huomattavasti taloussääntöä pidemmälle ilman konsultointia EHJÄ ry:n sisäisistä tietojärjestelmistä löytämieni materiaalien avulla. Konsultointia käytin talousohjeistuksessa suurimmaksi osaksi vasta siinä vaiheessa, kun ohjeistus oli jo rakenteeltaan lähes valmis. Konsultoinnilla keräsin eri työntekijöiden kommentteja EHJÄ ry:n järjestelmästä löytämiini ja sieltä ohjeistukseen kirjaamiini tietoihin. Samalla sain korjattavien kohtien lisäksi myös tietoa siitä, mitä ohjeistuksessa vielä tulisi olla lisää. Esimerkiksi EHJÄ ry:n sitoutuminen Reilun kaupan tuotteiden käyttöön oli monella työntekijöistä tiedossa, mutta aiempaa kirjallista ohjeistusta asiasta ei ollut.

Lopullisen muotonsa talousohjeistus sai vasta EHJÄ ry:n suunnittelupäivänä ohjeistuksesta käydyn keskustelun ja siitä kerätyn palautekyselyn (LIITE 3) perusteella, jota käsitellään tarkemmin luvussa seitsemän. Esitettyyn ohjeistukseen tuli päivän aikana lähinnä muutamia sisältöön liittyviä korjauksia ja päivityksiä. Kokonaan uusia aiheita ei enää suunnittelupäivänä ohjeistukseen tullut.

Ohjeistuksen ulkoasussa päädyin lopulta hyvin pelkistettyyn muotoon sen informatiivisen luonteen vuoksi. Koska en uskonut ohjeistusta lähtökohtaisesti luettavan alusta loppuun yhdellä kertaa, en nähnyt kuvien tai muiden tehokeinojen käyttöä tekstin elävöittämisen kannalta tarpeellisena. Myös EHJÄ ry:ssä nähtiin yksinkertainen ulkoasu hyvänä ratkaisuna. Mielestäni ohjeistuksessa sisällysluettelo on sen muotoilun kannalta merkityksellisin osa. Ohjeistuksen

sisältö jakaantui lopulta selkeästi tiettyjen teemojen alle, joiden perusteella pääotsikot syntyivät. Pääotsikoiden jälkeen alaotsikot muodostuivat luontevasti lähes itsestään ja mielestäni lopputuloksesta tuli sekä rakenteellisesti, että sisällysluetteloitten (LIITE 1 & LIITE 2) näkökulmasta selkeä ja johdonmukainen.

7 TYÖN ARVIOINTI JA PALAUTE

Työn palaute rakentui lopulta monesta eri lähteestä. Taloussäännöstä sain palautetta jatkuvasti sitä mukaan, kun sääntö kiersi työn edetessä eri henkilöillä. Ensimmäisenä työtä arvioi EHJÄ ry:n toimisto- ja taloussihteri, jonka työnkuvaan taloussääntö suurimmalta osin kosketti. Saadun palautteen perusteella työtä muokattiin ja se käytiin läpi yhdessä toiminnanjohtajan kanssa. Toiminnanjohtajan tarkastuksen jälkeen työ lähetettiin yhdistyksen tilintarkastajalle arvioitavaksi. Tilintarkastajan kommenttien perusteella sääntöön tehtiin kieliasullisia muutoksia ja siitä karsittiin turhan yksityiskohtaisia ilmauksia, kuten kohta tiliotteen tulostamisesta viikoittain, joka oli sääntöön kirjattavaksi liian yksityiskohmainen (Bruun 2013).

Viimeisen palautteen taloussäännöstä antoi EHJÄ ry:n hallitus, jolle esitin säännön lokakuussa 2013 järjestetyssä hallituksen kokouksessa. Koska kyseessä oli EHJÄ ry:n toimintaa vähintään seuraavan vuoden hallituksen kokoukseen asti määrittelevä säännös, arvioitiin se asteikolla: hyväksytty-hylätty. Hallitus hyväksyi tekemäni taloussäännön muutamaa sanamuotoa lukuun ottamatta sellaisena kuin sen esittelin. Taloussääntö astui voimaan EHJÄ ry:ssä 5.11.2013 tekemiäni viimeisten korjausten jälkeen.

Taloussääntö on nimensä mukaisesti sääntö, joten on vaikea arvioida onko se hyvä, keskitasoinen vai huono. Se on kuitenkin säännöksi riittävä ja kuten EHJÄ ry:n tilintarkastaja (Bruun 2013) painotti sellainen, että sen kanssa pystyy elämään seuraavan vuoden ajan. EHJÄ ry:n taloudenhoidossa pystytään noudattamaan laatimaani taloussääntöä ja siitä pystytään tarpeen tullen esittämään, kuka järjestössä vastaa mistäkin taloudenhoidon osa-alueesta ja millä tavalla.

Talousohjeistuksen palautteen sain EHJÄ ry:n suunnittelupäivänä 6.11.2013 keskustelun ja kirjallisen palautekyselyn muodossa. Suunnittelupäivänä oli varattu puoli päivää talousohjeistuksen esittelyyn ja siitä käytävään keskusteluun. Tarkoituksena oli käydä ohjeistus kohta kohdalta läpi ja kerätä ajatuksia, kommentteja sekä mahdollisia korjausehdotuksia ohjeistukseen liittyen järjestön

työntekijöiltä. Tilaisuus muodostui erittäin keskusteleavaksi, koska vasta tässä vaiheessa eri paikkakuntien erilaiset toimintatavat ja -käytännöt tulivat todella esille. Yhteensä palautekeskusteluun ja kirjallisen palautteen antamiseen osallistui kaksikymmentä järjestön työntekijää.

Käytyjen keskustelujen pohjalta sain vielä muutamia tärkeitä korjauksia ja selvennyksiä, jotka lisäsin ohjeistukseen suunnittelupäivän jälkeen. Tilaisuuden aikana tehtiin selvennyksiä ja linjauksia erityisesti nuorten harrastusrahan käyttöön, vakuutusasioihin, lahjakäytäntöihin ja työntekijöiden ruokailuaikojen suhteesta työaikaan. Suullisen palautteen ja keskustelun pohjalta oli ymmärrettävissä ainakin se, että tehty ohjeistus tuli ainakin eri paikkakuntien käytäntöjen yhtenäistämisen kannalta todella tarpeeseen.

Kirjallinen palaute talousohjeistuksesta osoittautui positiiviseksi. Palautteessa huomioni kiinnittyi siihen, että erityisesti järjestön ohjaustyötä tekevät työntekijät kokivat ohjeistuksen tärkeänä. Palautteesta välittyi työntekijöiden kyllästyminen siihen, että talouteen liittyviä asioita joutui usein selvittämään vastaavien ohjaajien ja toiminnanjohtajan kautta, jolloin usean henkilön työaika kului selvitystyön tekemiseen. Selvitystyön vaikeuden lisäksi työntekijät kokivat, etteivät he loppujen lopuksi selvitystyön jälkeenkään saaneet aina yksiselitteisiä vastauksia kysymyksiinsä. Talousohjeistuksen uskottiin selkeyttävän tiedonhankintaa ja vähentävän siihen käytettyä työpanosta. Erityisen tyytyväisiä työntekijät olivat siihen, että kaikki talouteen liittyvät asiat ovat nyt yhdessä paikassa kootusti ja helposti saatavilla.

Toimivaksi yksityiskohtaksi ohjeistuksessa mainittiin erilaisissa ohjaustilanteissa käytettävien rahasummien selkeä, euromääräinen linjaaminen. Ylipäättään palautteen perusteella nähtiin tärkeäksi, että ohjeistuksessa on yksityiskohtaisesti määritelty ja ohjeistettu erilaiset tilanteet ja niissä toimiminen. Toisaalta palautekeskustelussa tuotiin esille myös ajatusta, että ohjeistus olisi joissain tapauksissa voinut olla vieläkin yksityiskohtaisempi.

Kriittistä palautetta en ohjeistuksesta muutamia korjausehdotuksia lukuun ottamatta saanut. Kirjallisen palautteen perusteella ne EHJÄ ry:n työntekijöistä, jot-

ka eivät tehneet suoranaista ohjaustyötä olivat kuitenkin ohjaustyön tekijöitä epävarmempia siitä, kuinka hyvin ohjeistus heitä heidän työssään palvelee. He uskoivat ohjeistuksen todellisten hyötyjen selviävän vasta käytännön työssä, mutta näkivät kuitenkin tärkeänä kaikkien talouteen liittyvien ohjeistuksien löytymisen yksistä kansista. Ohjeistuksen selkeää rakennetta he nostivat esille yhdessä ohjaustyön tekijöiden kanssa.

8 POHDINTA JA OMA ARVIO

Opinnäytetyöni produktiossa oli kohtalaisen suuritöinen. Työtä aloittaessani en uskonut pelkän taloussäännön olevan opinnäytetyön laajuinen tuotos. Työmääränsä vuoksi se olisi lopulta saattanut sitä olla. Sosiaalialan opinnäytetyön näkökulmasta näkisin taloussäännön yksinään jääneen kuitenkin hiukan vajaaksi. Taloussääntö oli kuitenkin merkittävä lähtökohta ja perusta talousohjeistukselle, joka palautteenkin perusteella osoittautui selkeästi sosiaalialaan liittyväksi opinnäytetyöksi. Ilman taloussääntöä talousohjeistuksesta olisi tullut vajavainen ja ilman taloussääntöä ei EHJÄ ry olisi alun alkaen osannut työtä minulta tilata.

8.1 Taloussäännön merkitys

Taloussääntö rajaa monelta osin yhden lastensuojelujärjestön toimintaa, mutta sen suoraa yhteyttä nimenomaan sosiaalialaan on vielä työn valmistuttuakin vaikea määritellä. Oman ammatillisen kasvuni kannalta se on kuitenkin merkittävä. Taloussäännön laatimisen arvo itselleni oli ennen kaikkea siinä, että ymmärrän sen kautta järjestötoimintaan ja eri organisaatioihin vaikuttavia taustatekijöitä ja niiden toiminnan ylläpitämiseksi vaadittavia tukitoimia aivan eri tavalla kuin ennen opinnäytetyön tekemistä. Myös kaikkien sosiaalialan organisaatioiden taustalla vaikuttavat pääpiirteittäin samat tekijät ja tiedän niiden ymmärtämisestä olevan minulle hyötyä tulevaisuudessa sosiaalialalla työskennellessäni.

Sosiaalialan yleisten kompetenssien mukaan sosionomin osaamisalueeseen kuuluu taloushallinnon perusperiaatteiden ymmärtäminen (Sosiaaliportti 2010). Vasta opinnäytetyöni, erityisesti taloussäännön tehtyäni pystyn todella sanomaan ymmärtäväni taloushallinnon perusperiaatteita edes jollain tasolla. Taloussäännön laatiminen ja sen sisältämät käsitteet olivat itselleni monilta paikoin täysin vierasta aluetta. Organisaation talouden ja hallinnon ymmärrykseni kasvoi työtä tehdessä moninkertaisesti. EHJÄ ry:n toimisto- ja taloussihteri olisi luultavasti, mikäli hänellä olisi siihen ollut aikaa, tehnyt taloussäännön puolesta siitä ajasta, jonka itse säännön laatimiseen käytin. Näen kuitenkin loppujen lo-

puksi selvinneeni taloussäännön laatimisesta sosionomi-opiskelijaksi hyvin. EHJÄ ry:n hallituksen hyväksyntä säännölle tukee tätä ajatustani.

Konsultaatiot osoittautuivat tiedonkeruussa toimivaksi ja työn kannalta käytännössä järkevimmäksi menetelmäksi. Konsultaatioiden tärkeys korostui erityisesti oman osaamisalueeni ulkopuolella olleessa taloussäännössä, mutta ilman konsultaatioita en olisi talousohjeistustakaan nykyisen kaltaisena onnistunut laatimaan. Ammatillisessa mielessä erityisesti taloussäännön osalta jatkuva konsultointitarve tuntui välillä raskaalta, sillä koin sen aiheuttavan lisätyötä erityisesti EHJÄ ry:n toimisto- ja taloussihteerille. Jouduin myös hyväksymään sen, että en osaa kaikkia asioita ilman ulkopuolista opastusta. Toisaalta näen jälkeenpäin kehittävänä sen, että toimin niin vahvasti oman osaamisalueeni ulkopuolella ja jouduin hyväksymään oman vajavuuteni asian kanssa.

Taloussääntö valmistui EHJÄ ry:n toimintasuunnitelmassa sille asetetussa aikataavoitteessa, eli vuoden 2013 sisällä. Sen valmistuminen tullaan saattamaan myös EHJÄ ry:n rahoittajan, RAY:n tietoisuuteen. Varsinaista yhteyttä taloussäännön ja rahoituksen saannin välillä ei ole, mutta taloussäännöllä voidaan kuitenkin antaa rahoittajalle hyvä kuva järjestön hallinnosta ja talouden hoidosta. Taloussäännön vaikutus rahoituksen saamiseen tuskin on kuitenkaan negatiivinen aikana, jolloin RAY kiristää rahoittamiensa toimintojen valvontaa.

Mielestäni taloussääntöä voidaan hyödyntää joiltain osin uuden henkilön perehdyttämisprosessissa. Erityisesti säännöstä perehdyttämisen kannalta on hyötyä mahdolliselle uudelle toimisto- ja taloussihteerille, mutta myös kaikille muille EHJÄ ry:n hallinnollisella puolella aloittaville uusille työntekijöille. Epäilen, että kovin moni tulevista ohjaustyöntekijöistä ei tule perehdyttämisjaksonsa aikana lukemaan taloussääntöä, mutta uskoisin siitä joka tapauksessa olevan tietyiltä osin hyötyä myös heille. Uuden organisaation ymmärtäminen kuuluu myös ohjaajien ja vastaavien ohjaajien perehdyttämisprosessiin ja siitä saa hyvän käsityksen juuri taloussäännön kautta.

Luulen taloussäännöllä olevan EHJÄ ry:lle todellista merkitystä. Se oli tärkeä lähtökohta koko produktin toteuttamiseen. Koin opinnäytetyöprosessin aikana

erityisen mielekkääksi sen, että työlläni on todella merkitystä jollekin taholle, eikä se tule jäämään vain yksittäiseksi unohtuneeksi opinnäytetyöksi muiden joukkoon. Tiedän taloussäännön sekä -ohjeistuksen tulevan käyttöön EHJÄ ry:ssä.

8.2 Talousohjeistuksen merkitys

Talousohjeistusta laatiessa pohdin, kuinka harvoin ymmärretään, miten monella tavalla talous todella vaikuttaa myös käytännön työhön sosiaalialalla. Pelkään talousohjeistuksen laajuus kertoo erilaisia tilanteita, joihin talous liittyy, olevan töissämme enemmän kuin usein ymmärrämme. Myös EHJÄ ry:n työntekijöiltä saamani palaute kertoi, että talousasiat ovat väistämätön osa työtä, vaikka niiden pohtiminen ja selvittäminen tuntuukin vievän aikaa ja voimavaroja ns. varsinaisilta työtehtäviltä.

Ohjeistusta toteuttaessani pyrin huomioimaan ohjaustyön näkökulmaa mahdollisimman hyvin. Positiivinen yllätys oli kuitenkin se, että erityisesti ohjaustyön tekijät kokivat talousohjeistuksen tärkeänä. Miksi talousasiat tuntuivat kovasti kaipaavan selvennystä nimenomaan ohjaustyön osalta ei minulle täysin selvinnyt. Toisaalta tiedän myös omasta kokemuksesta sen, kuinka turhauttavaa on, kun usein esimerkiksi juuri rahankäytöstä erilaisissa työtehtävissä annetaan ympäröiväisiä ja epämääräisiä vastauksia, joiden perusteella oma käytäntömalli on rakennettava.

Voidaan myös miettiä, johtuuko talousohjeistuksen saama positiivinen vastaanotto sosiaalialalla vallitsevasta asenneilmapiiristä, joka tuntuu olevan kaikkia talouteen liittyviä asioita kohtaan kielteisesti suhtautuva. Kun olen pitkin opinnäytetyöprosessiani esitellyt aiheitani sosiaalialan opiskelijoille, opettajille ja työntekijöille, on ensireaktio ollut aina hiukan epäluuloinen. Olen toistuvasti joutunut selittämään, kuinka talous vaikuttaa monella tavalla myös sosionomin ja tulevan sosionomin työhön, vaikka sitä ei aina tunnuta haluavan myöntää. Ehkä myös EHJÄ ry:n työntekijät olivat yllättyneitä siitä, kuinka talousohjeistus olikin lopulta pääsääntöisesti positiivisesti ja selkeyttävästi työhön vaikuttava asia,

eikä vastenmielinen tai negatiivisesti työhön vaikuttava, kuten ns. talousasioilla kuvitellaan olevan tapana olla.

Suunnittelupäivänä kerätystä kirjallisesta palautteesta, samoin kuin siellä käydystä keskustelusta, kävi ilmi toive siitä, että ohjeistus ja siitä käyty keskustelu tulisi yhtenäistämään EHJÄ ry:n eri toimipisteiden käytäntöjä. Myös ohjeistuksesta suunnittelupäivän aikana käydyn yhteisen keskustelun tärkeys mainittiin muutamassa palautteessa. Syy miksi käytäntöjä haluttiin kovasti yhtenäistää eri toimipisteiden välillä, ei palautteesta käynyt ilmi. Ehkä toimintojen erilaisuus aiheuttaa ristiriitatilanteita yhteistyössä eri toimipisteiden välillä tai ehkä myös työntekijät näkivät yhteisten toimintamallien yhdenvertaistavan tuessa olevien asiakkaiden asemaa. Kun kaikki toimivat samoilla pelisäännöillä, vältetään asiakkaiden jakautumiselta eriarvoisiin asemiin ohjaajien toiminnan mukaan.

EHJÄ ry:n toiminnanjohtajan mielestä ohjeistusta olisi voinut jatkaa eteenpäin talousasioiden ulkopuolelle koskemaan kaikkea toimintaa EHJÄ ry:ssä. Rajanveto tehtävää tehdessä olikin tärkeää, koska ohjeistus olisi helposti laajentunut ensin talousasioita vain väljästi koskeviin asioihin ja sitä kautta kokonaan talouden ulkopuolelle. Tulevaisuutta ajatellen on kuitenkin hyvin mahdollista, että EHJÄ ry:ssä tullaan jatkamaan ohjeistuksen tekemistä talousasioista eteenpäin. Koska yhdistys toimii monella eri paikkakunnalla, on erilaisilla ohjeistuksilla merkittävä tehtävä toiminnan yhtenäistämisen kannalta, kuten tekemäni talousohjeistus ja siitä käyty keskustelu osoitti.

Tosiasia on se, että hyvin laadituilla ohjeistuksilla saadaan tehostettua työtä. Tehostaminen sanana saa kuulijoissa monesti samankaltaisen negatiivisen sävyn kuin sana 'talous'. Tehostamisesta voidaan kuitenkin puhua myös asiakkaan kannalta positiivisena asiana. Jos työssä jatkuvasti kohtaa epäselviä tilanteita, joissa ei tiedä kuinka toimia, on tuloksena työn kuormittavuuden lisääntyminen ja työtehon lasku. Hyvin laaditut, yksiselitteiset ohjeistukset selkeyttävät käytäntöjä, vähentävät kuormittavia tilanteita ja lisäävät näin myös työtehoa. Ne myös säästävät aikaa, kun jokin asia vaatii selvittelyä. Erityisen tärkeää on kuitenkin jos aikaa säästyy työn tukitoiminnoilta. Mielestäni tekemäni ohjeistuksen

tärkeys asiakastyössä näkyy myös tukitoimintoihin käytetyn ajan tehostumisena.

Uuden ohjeistuksen vaikutukset asiakkaisiin näkyvät pieninä asioina järjestön arjessa. Esimerkkinä tästä on EHJÄ ry:n kaikille asiakkailleen pian ohjeistuksen valmistuttua hankkima Joululahja. Joululahja päätettiin talousohjeistuksen pohjalta käydyn keskustelun pohjalta säilyttää jokavuotisena perinteenä siitä huolimatta, viettääkö lahjan saaja kulttuuritaustansa ja uskontonsa puolesta joulua vai ei. Taloussääntöön kirjattiin rahasumma ja tapa, jolla asiakkaille voidaan jouluna ostaa lahja. Koska jouluna haluttiin muistaa nuoria, eikä aiempien vuosien kokemuksen perusteella kukaan joulua viettämättömistäkään nuorista paheksunut lahjan saamista, oli kyse lopulta pelkästään siitä että kaikkia nuoria kohdellaan yhtäläisesti. Joululahja on vain yksi esimerkki siitä, kuinka taloudellisilla asioilla ja niiden säätelyllä voi olla merkitystä myös asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta.

8.3 Oma arvio ja eettinen pohdinta

Olen produktini lopputulokseen tyytyväinen. Palautteen perusteella myös EHJÄ ry:ssä työni koettiin tärkeäksi. Palautetta analysoidessa on kuitenkin syytä muistaa, että olin suurelle osalle palautteen antajista ennestään tuttu. Tällä voi olla vaikutusta palautteen kriittisyyteen. Jälkikäteen mietittynä en tekisi asioita kovin erilalla kuin työssäni tein. Työn suunnitteluvaiheeseen olisin voinut käyttää enemmän aikaa, jos se olisi ollut mahdollista. Työn myöhäinen varmistuminen ja itselle asettamani tiukka aikataulu ei kuitenkaan jättänyt työn valmistelulle juuri aikaa.

Produktimuotoinen opinnäytetyö asetti työn teoriaosuudelle haasteita. Työssä avattavien käsitteiden valinta ei ollut yksinkertaista. Ohjaustyö- ja järjestökäsitteiden valinta työn teoriapohjaksi on kuitenkin mielestäni perusteltua, koska halusin sitoa työn myös käsitteiden kautta sosiaalialan työhön. Teoriaosuuden haastavuutta lisäsi myös se, että pyrin työssäni tarkastelemaan ohjaustyötä myös talouden näkökulmasta. Taloutta ja ohjaustyötä yhdistävää lähdekirjalli-

suutta en työni tueksi löytänyt, minkä voi nähdä joiltain osin heikentävän työn teoreettista pohjaa ja tiedon luotettavuutta. Toisaalta näen itse merkityksellisenä sen, että tein työtäni alueella, josta ei aiempaa tutkimustietoa juuri ole.

Lähdekirjallisuus asetti haasteita myös pelkän ohjaustyön näkökulmasta. Vaikka ohjaustyö on sosiaalialan ydintä, ei sosiaalialan ohjaustyötä käsittelevää kirjallisuutta ole helposti saatavilla. Ohjaustyö-aiheinen kirjallisuus käsitteli ohjausta pääsääntöisesti koulujen opinto-ohjauksesta käsin, mistä johtuen niitä ei suoraan voinut siirtää sosiaalityön maailmaan. Käytännössä ohjaustyö lienee niin olennainen osa sosiaalialan työtä, ettei sitä irroteta omaksi osakokonaisuudekseen vaan sitä käsitellään sosiaalityö-käsitteen alla ja sen rinnalla luonnollisena osana työkäytäntöjä.

Eettisyyden kannalta näin haastavaksi produktin kuvailemisen työn kirjallisessa osassa. Taloussääntö ja -ohjeistus ovat molemmat EHJÄ ry:n sisäisiä asiakirjoja, eikä niitä ole tarkoitettu yleiseen jakoon. Niitä ei tästä syystä voinut julkaista myöskään opinnäytetyön liitteinä. Produktista kirjalliseen osaan nostetut esimerkit olivat kuitenkin tärkeitä työn ymmärrettävyyden kannalta ja halusin käyttää niitä työn konkretisoimiseksi. Esimerkkejä olisi lopulta voinut olla enemmänkin, mutta tietojen luottamuksellisuuden näkökulmasta niiden nykyinen määrä on mielestäni perusteltua.

Yhteistyö EHJÄ ry:n kanssa sujui mielestäni hyvin. Järjestön toiveet ja tavoitteet työtä kohtaan eivät eronneet omistani. Keskustelu järjestön kanssa oli avointa ja pyrin pitämään heidät ajan tasalla tekemisistäni läpi työn. Järjestö on myös tarkastanut kirjallisesta osasta heitä koskevat tiedot ennen opinnäytetyön julkaisua.

Sosionomin koulutus ei aina tuntunut riittävän taloustermien täyttämisen taloussäännön kirjoittamisessa. Talousohjeistuksen valmistumiseen, produktin analysointiin ja raporttiosuuteen siitä oli kuitenkin merkittävää hyötyä. Ammatillisen kasvun kannalta työ antoi paljon. Luulen, että taloudellinen osaaminen sekä talouden vaikutusten ymmärtäminen tulee tulevaisuudessa yhä merkittävämmäksi osaksi sosiaalialan työnkuvaa. Se tulee todennäköisesti näkymään vah-

vemmin myös sosionomiopiskelijoiden koulutuksessa. Tästä näkökulmasta katsottuna näen opinnäytetyöni olevan tietyllä tapaa edistyksellinen ja sen vaikutusten kantavan myös pitkällä aikavälillä tulevassa työelämässäni.

LÄHTEET

- Ahmed, Shamshad; Wilson, Keith B.; Henriksen Jr., Richard C & WindWalker Jones, Janet 2011. What Does It Mean to Be a Culturally-Competent Counselor? *Journal for Social Action in Counseling and Psychology* 1/2011, 22. Viitattu 16.1.2014
http://www.psycsr.org/jsacp/ahmed-v3n1-11_17-28.pdf
- Arajärvi, Esa & Väyrynen, Riikka 2009. Yksityinen palvelutuotanto sosiaali- ja terveyspalveluissa 2009. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen tilastoraportti. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 13.11.2013
http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2011/Tr33_11.pdf
- Arpajaislaki 2001/1047, 23.11.2001.
- Björn, Tiina 2013. Toimisto- ja taloussihteeri, EHJÄ ry. Helsinki. Henkilökohtainen tiedonanto 8.10.
- Bruun, Eva 2013. Tilintarkastaja, Ernst & Young. Helsinki. Kommentit taloussääntöön. Sähköpostiviesti 31.10.2013. Vastaanottaja Kai Laitinen. Tuloste tekijän hallussa.
- EHJÄ ry 2013. Toimintasuunnitelma vuodelle 2013. Helsinki: EHJÄ ry.
- EHJÄ ry i.a. Jäsenjärjestöt. Jäsenjärjestöluettelo EHJÄ ry:n internet-sivulla. Viitattu 30.10.2013. <http://ehja.fi/index2.php?pageid=8&aid=16&kieli=fi>
- EHJÄ ry i.a. Projektit. Projektien esittely EHJÄ ry:n internet-sivulla. Viitattu 26.11.2013. <http://www.ehja.fi/index2.php?pageid=11&kieli=fi>
- Hartman, Sanna 2012. Sosiaalipalvelut. Toimialaraportti 5/2012. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 15.10.2013.
http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/1638/Sosiaalipalvelut2012_web.pdf
- Heikkilä, Sanna 2010. ”Ohjaaja kulkee vierellä ja tuuppii oikeaan suuntaan”. Alaikäisinä Suomeen ilman huoltajaa turvapaikanhakijoina saapuneet nuoret. Tuetun asumisen mallin vaikutukset. Helsinki: Erityis- huoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry.
- Kirjanpitoasetus 1997/1339, 30.12.1997.
- Kirjanpitolaki 1997/1336, 30.12.1997.

- Korhonen, Vesa & Puukari, Sauli 2013. Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Lairio, Marjatta & Puukari, Sauli 2001. Muutoksista mahdollisuuksiin. Ohjauksen uutta identiteettiä vahvistamassa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Laitinen, Kai 2013. EHJÄ ry:n toiminnanjohtaja. Helsinki. Sähköpostiviesti 11.12. Vastaanottaja Artturi Pitkälä. Tuloste tekijän hallussa.
- Lastensuojelulaki 2007/417, 13.4.2007.
- Linna, Sirkku; Keskinen, Mia; Lahti, Ilkka; Mutanen, Stefan; Parkkola, Tommi; Pykönen, Panu; Rajaniemi, Erkki; Savander, Lauri; Seppelin, Markus; Vahtera, Eeva; Viertola, Juha & Virtala, Mirja 2009. Yleishyödyllisten yhteisöjen verotus. Toimenpide-ehdotuksia yleishyödyllisten yhteisöjen verotukseen liittyvien ongelmien korjaamiseksi. Valtiovarainministeriön julkaisuja 31/2009. Helsinki: Edita Prima Oy. Viitattu 24.1.2014. https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/075_verotus/20090831Yleish/Yleishyoedyllisten_yhteisoejen_tyoryhmae_NETTI_%2B_KANNET.pdf
- Loimu, Kari 2005. Johda yhdistyksesi menestykseen - puheenjohtajan käsikirja. Helsinki: WSOYpro.
- Onnismaa, Jussi 2007. Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Helsinki: Gaudeamus.
- Peltosalmi, Juha; Hakkarainen, Tyyne; Särkelä, Riitta & Eronen, Anne 2012. Järjestöbarometri 2012. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.
- Perälä, Samuli & Perälä, Johanna 2006. Yhdistyksen ja säätiön talous, kirjanpito ja verotus. Helsinki: WSOYpro.
- RAY 2008. Taloussääntömalli ja tilintarkastuksen muistilista ilmestyivät. Artikkelit RAY:n internetsivuilla. Viitattu 27.9.2013. <https://www.ray.fi/jarjestot/ajankohtaista/arkisto/taloussaantomalli-ja-tilintarkastuksen-muistilista-ilmestyivat>
- RAY 2008. Taloussääntömalli. Viitattu 8.11.2013. <https://www.ray.fi/sites/default/files/news/P7BP3D-taloussaantomalli.doc>

- RAY 2012. Tervetuloa RAY:n vuoteen 2012. RAY:n vastuu- ja vuosiraportti 2012. Viitattu 9.12.2013.
https://www.ray.fi/sites/default/files/ray_vastuu_ja_vuosiraportti_2012_fi.pdf
- RAY i.a. Tavoitteena tuloksellinen järjestötoiminta ihmisen hyväksi. Artikkelit RAY:n internetsivuilla. Viitattu 29.12.2013.
<https://www.ray.fi/fi/jarjestot/tulokset/tietoa/seuranta>
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2012. Yksityiset sosiaali- ja terveystalot. Artikkelit Sosiaali- ja terveysministeriön internet-sivulla, 18.07.2012. Viitattu 13.11.2013.
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/vastuutahot/yksityinen_sektori
- Sosiaaliportti 2012. ECTS-kompetenssit. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) -tutkinto. Viitattu 24.1.2014.
http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/ects_kompetenssit/
- Suomen perustuslaki 1999/731, 11.6.1999.
- Tilintarkastuslaki 2007/459, 13.4.2007.
- Toivikko, Kristiina 2009. Nuorten tuetun asumisen toiminta. Laatukäsikirja. Helsinki: Erityishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry, 4–12.
- Tuloerolaki 1992/1535, 30.12.1992.
- Vehviläinen, Sanna 2001. Ohjaus vuorovaikutuksena. Helsinki: Gaudeamus.
- Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Virtanen, Aila & Näsi, Salme 2003. Aatteesta ja rahasta - näkökulmia yhdistysten toimintaan ja talouteen. Teoksessa Sakari Hänninen, Anita Kangas & Martti Siisiäinen (Toim.) Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 167–189.
- Vänskä, Kirsti; Laitinen-Väänänen, Sirpa; Kettunen, Tarja & Mäkelä, Juha 2011. Onnistuuko ohjaus? Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita Prima.
- Yhdistyslaki 1989/503, 26.5.1989.

Yhdistystoimijat i.a. Talousohjesääntö. Ohjeistus talousohjesäännön laatimiseen Yhdistystoimijat-internetsivulla. Viitattu 5.9.2013.
http://www.yhdistystoimijat.fi/?page_id=706

LIITE 1: Talousohjeistuksen 1.osan sisällysluettelo

Osa 1

YLEISET OHJEET**Sisällys**

1 JOHDANTO	2
2 RAHAN KÄYTTÖ & HANKINNAT	2
2.1 Kuitit ja laskut	2
3 TYÖAIKA JA PALKKA-ASIAT	3
3.1 Erilaiset työsopimukset	3
3.1.1 Työaikalain mukaiset työsopimukset	3
3.1.2 Työaikalain ulkopuoliset työsopimukset	3
3.2 Työtuntien laskeminen	3
3.2.1 Ilta- ja viikonlopputyöt	4
3.2.2 Erytystapahtumat	4
3.2.3 Ruokatunnit	5
3.4 Lomat	5
3.4.1 Palkattomat vapaat	5
3.4.2 Lomarahat	5
3.5 Verokortti	5
4 MATKAT	5
4.1 Yleistä	5
4.2 Matkakustannusten korvaukset	5
4.2.1 Työmatka	5
4.2.2 Matkalasku	5
4.2.3 Matkavuorokausi	6
4.2.4 Korvaukset oman kulkuneuvon käytöstä (kilometrikorvaukset)	6
4.2.5 Päiväraha	6
4.3 Matkakortit (pääkaupunkiseutu)	7
4.4 Taksin käyttö	8
4.5 Ulkomaan matkat	8
4.5.1 Päiväraha ulkomailla	8
5 MUUT ASIAT	8

5.1 Puhelimen käyttö	8
5.2 Vakuutukset.....	8
5.3 Arvopaperit.....	9
5.4 Harjoittelijat	9
5.5 Koulutukset	9
5.6 Liikuntasetelit	9
5.7 Reilu kauppa	9

LIITE 2: Talousohjeistuksen 2.osan sisällysluettelo

Osa 2

OHJAUSTYÖN TALOUSKÄYTÄNNÖT

Sisällys

1 YLEISET TOIMINTAOHJEET	1
2 KASSAT	1
2.1 KUITIT	1
2.2 KASSASELVITYS	2
2.2.1 OSTOT	2
2.2.2 NOSTOT	2
3 RAHANKÄYTTÖ NUORTEN TUKITYÖSSÄ	2
3.1 Ravintolat ja kahvilat	2
3.2 Asunnon huoltoon liittyvät kustannukset	3
3.3 Yhteiset tapahtumat	3
3.4 Syntymäpäivät ja muut juhlat	3
3.5 Nuorelle hankittavat tavarat	3
3.6 Hätä-apu ruokakassi	3
4 LASKUTUS	3
5 OHJAAJIEN TYÖAIKA	4
5.1 Päivystys	4
6 LEIRIKORVAUKSET	4
7 Muut	5
7.1 Tukiasuntojen vuokrasopimukset, vuokrankorotukset ja sähkölaskut	5
7.2 Sopimusten säilyttäminen	5
7.3 Lahjat asiakkaalta	5
7.4 Tuen ulkopuoliset nuoret	5

LIITE 3: Talousohjeistuksen palautekysely-lomake

PALAUTE/TALOUSOHJEISTUS

1. Kuinka ohjeistus palvelee sinua nykyisessä työtehtävässäsi?

2. Mikä ohjeistuksessa oli toimivaa?

3. Mitä ohjeistuksessa tulisi vielä kehittää/Puuttuiko jotain?

4. Muut kommentit